

पुस्तकाबहल....

हे पुस्तक उत्कृष्ट लेखकांचे मौल्यवान विचार व त्यांचे विचारप्रवर्तक लेख निवडून व संकलित करून संपादकांनी घेतलेल्या दिर्घोद्योगी परिश्रमची फलश्रुती आहे. हे पुस्तक वाचन आणि लायब्ररी सेवांबहलच्या प्रत्येक गोष्टीशी संबंधित असलेल्या विचारांचे स्पेक्ट्रम आहे, जेणेकरून तरुण पिढीमध्ये वाचन संस्कृतीची बीजे रुजवली जावीत. हि तरुणपिढी आपणास अनेकदा सोशल मीडियामध्ये उत्साहाने रमलेली, व्हॉट्सअॅप, फेसबुक मधील वनावट मेसेज वाचनाचे व्यसन जडलेली आणि पुस्तके वाचण्याचा तिटकारा करणारी दिसून येते. या पुस्तकात वाचनाच्या महत्त्वापासून ते वाचनाच्या न्युरोलॉजीपर्यंत, ग्रंथालय सेवेपासून ते व्यक्तिमत्त्व विकासापर्यंतचे विविध विषया संबंधीचे लेख आहेत. विकसनशील तरुण मनांना ज्ञानाचा छोटसा प्रवाह अनुभवण्यासाठी हे पुस्तक नक्कीच फायदेशीर ठरेल. हे पुस्तक बहुविद्याशाखीय आहे कारण ते सर्व विषयांशी संबंधित आहे आणि विविध विषयांशी संबंधित असलेल्या लेखकांनी त्यात बहुमोल योगदान दिलेले आहे. बहुविद्याशाखीयता हा एक घटक आहे कि ज्यावर राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० मध्ये अधिक लक्ष केंद्रित केले गेलेले आहे कारण एखाद्याला शक्य तितक्या विषयांची पुरेशी माहिती असणे ही काळाची गरज आहे. हे पुस्तक वाचकांना वाचनाबहलच्या बहुविद्याशाखीय दृष्टिकोनांशी परिचित होण्याची संधी देईल तसेच प्रस्तुत ग्रंथ विद्यार्थी, अभ्यासक, संशोधक यांच्यासाठी संदर्भ ठरेल. यात काही शंकाच नाही.

प्रा. योगेश बी. डफळ सध्या श्री पदमणी जैन महाविद्यालय, पाबळ, पुणे, महाराष्ट्र येथे २००९ पासून महाविद्यालयीन ग्रंथपाल म्हणून कार्यरत आहेत. ते विज्ञान पदवीधर- (बीएससी भौतिकशास्त्र) आहेत आणि नंतर त्यांचे एम.एल.आय.एस्सी. ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्र विभाग सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ पुणे येथे झाले आहे. ते एम.एल.आय.एस्सी मध्ये सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठामध्ये सुवर्णपदक विजेते आहेत. तसेच त्यांना त्यांच्या महाविद्यालयातील सर्वोत्कृष्ट शिक्षक पुरस्कार व इतर अनेक पुरस्कार मिळाले आहेत. त्यांनी ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्र या विषयाची सेट परीक्षा देखील उत्तीर्ण केली आहेत. त्यांनी पीअर-रिव्ह्यूड, आणि यूजीसी-केअर संशोधन जर्नल्स मध्ये १५ हून अधिक संशोधन लेख प्रकाशित केले आहेत व विविध पुस्तकात ५ प्रकरणे लिहिली आहेत. तसेच त्यांनी ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्र या क्षेत्रातील अनेक व्यावसायिक प्रशिक्षण कार्यक्रम आणि कार्यशाळेत भाग घेतला आहे. त्यांनी अनेक राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय परिषदांमध्ये/समितीमध्ये भाग घेतला आणि शोधनिबंध सादर केले आहेत. त्यांनी लायब्ररी वेबसाइट्स डेव्हलपमेंट, इन्स्ट्रुक्शन रिपॉझिटरी-डीएमएस इन्स्टॉलेशन आणि कन्स्ट्रक्शन, लायब्ररी सॉफ्टवेअर्स, लायब्ररी अॅडव्हॉर्ड ऑप्टिमाइजेशन, डिजिटल लायब्ररी इत्यादी विषयात व्याख्यान दिली आहेत.

Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.
A1 Post Limbaganesh, Tq. Dist. Beed
Pin-431 126 (Maharashtra)
Mob.09850203295

ISBN : 978-93-85882-33-3

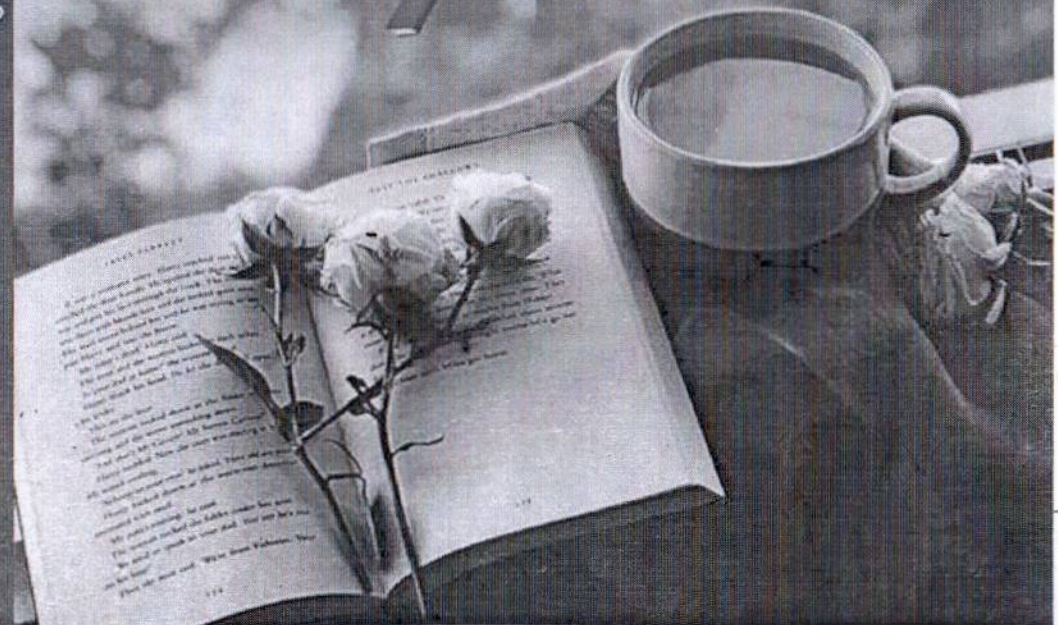
Co-Publisher
Shri Padmmani Jain
Arts and Commerce College, Pabal,
Tal-shirur, Dist-Pune, Maharashtra, India
Pin-412403

ग्रंथ

वल्ली आम्हा सोयरी

प्रा. योगेश बी. डफळ

ग्रंथ वल्ली आम्हा सोयरी

ग्रंथ वल्ली आम्हा सोयरी

○ प्रा. योगेश भगवान डफळ

❖ Publisher :

Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.
Limbaganesh, Dist. Beed (Maharashtra)
Pin-431126, vidyawarta@gmail.com

❖ Co.-Publisher :

Shri Padmamani Jain College, Pabal,
Tal. Shirur, Dist. Pune-412403

❖ Printed by :

Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.
Limbaganesh, Dist. Beed, Pin-431126
www.vidyawarta.com

❖ Page design & Cover :

H.P. Office (Source by Google)

❖ Edition: January, 2021

ISBN 978-93-92584-70-1

❖ Price : 200/-

All Rights Reserved, No part of this publication may be reproduced, or transmitted, in any form or by any means, electronic mechanical, recording, scanning or otherwise, without the prior written permission of the copyright owner. Responsibility for the facts stated, opinions expressed. Conclusions reached and plagiarism, if any, in this volume is entirely that of the Author. The Publisher bears no responsibility for them. What so ever. Disputes, if any shall be decided by the court at Beed (Maharashtra, India)

अनुक्रमणिका

01) वाचन संस्कृती काळाची गरज प्रा. डॉ. संजय घोडेकर, पाबळ, पुणे.	13
02) पुस्तकांची चाळ: एक काल्पनिक चर्चासत्र डॉ. संतोष आबाजी खरात, पुणे	19
03) नव जनसंचार माध्यम और पुस्तक संस्कृति प्रा. डॉ. सारिका आप्पा भगत, पाबळ, तह. शिरूर, जि. पुणे	27
04) आधुनिक समाज आणि वाचनाचे महत्त्व राहुल बारथे, आळंदी पुणे	34
05) वाचन प्रेरणा दिना निमित्त ग्रंथालयांतील उपक्रम व वाचन कौशल्य विकास डॉ. सुधीर रामदास नगरकर, मेढा- सातारा	41
06) डॉ. अब्दुल कलामांचे साहित्य:सर्वांगीण विकासाकडे होणारी वाटचाल प्रा. किशोर सुभाष मुढेकर, पाबळ, ता-शिरूर, जि. पुणे.	48
07) विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासात महाविद्यालयीन वार्षिक अंकाचे महत्त्व प्रा. संतोष शेषराव देशमुख, डॉ. गोवर्धन औटे, औरंगाबाद	54

- 08) करवीर नगर वाचन मंदिर: करवीर नगरीचा सांस्कृतिक ठेवा
डॉ. विजयकुमार कुंडलिक जगताप, मुंबई ||58
- 09) वाचन कौशल्य
प्रा. कुलथे प्रविण रमेश, सायखेडा, ता. निफाड,
जि. नाशिक. ||72
- 10) वाचनसंस्कृती विकासामध्ये सातारा जिल्हयाचे योगदान
सौ. जिरगे आशा चंद्रशेखर, सातारा. ||79
- 11) वाचनसंस्कृती विकासामध्ये माहिती तंत्रज्ञानाचा वापर
सौ. स्मिता प्रकाश पाटोळे, सातारा ||94
- 12) सोशल नेटवर्किंग माध्यमे व ग्रंथालय
श्री. कोकणे प्रकाश पांडुरंग, नेवासा,
जि. अहमदनगर ||101
- 13) वाचन संस्कृती विषयक समाजभान आणि आजचा युवक
प्रा. डॉ. बेग' रेहानाआरा ईस्माइल, पाबळ. ||106
- 14) व्यक्तिमत्व विकास आणि भाषा
प्रा. डॉ. हनुमंत भवारी, पाबळ.
ता. शिरूर जि. पुणे. ||114
- 15) "वाचाल तर वाचाल"
श्री. निलेश बाळासो सस्ते, बारामती ||124
- 16) २१ व्या शतकात डिजिटल ग्रंथालयाची आवश्यकता
डॉ. प्रतिभा लक्ष्मण वराडे, मलकापूर. जि. बुलढाणा. ||129

- 17) वाचन सवयी वाढविण्यात ग्रंथालयाची भूमिका
जाधव मनिषा निमराज, केडगाव
ता. दौंड, जि. पुणे ||134
- 18) वाचनसंस्कृती विकासामध्ये पालकांची भूमिका: 'चिंतूचे ग्रंथालय'
एक संकल्पना
प्रा. व्ही. ए. नाईकवाडी, प्रा. पी. व्ही. नाईकवाडी, पुणे ||138
- 19) सामाजिक प्रसारमाध्यमे व वाचन संस्कृती वर होणारा परिणाम
प्रा. निखिल गणेश जगताप, पाबळ,
ता. शिरूर, जि. पुणे ||144
- 20) वाचन आणि व्यक्तिमत्व विकास
डॉ. चंद्रमणी कैलाश गजपीये, देवरी, जि. गोंदिया ||151
- 21) वाचन प्रेरणा दिन, वाचन संस्कृतीच्या विकासासाठी एक ग्रंथालयीन
उपक्रम
प्रा. श्री. सागर अंकुशराव भोईटे, प्रा. योगेश भ. डफळ,
पाबळ, ता. शिरूर जि. पुणे ||155
- 22) महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांच्या नकाशा वाचनातील समस्या व उपायोजना
प्रा. शिदि हनुमंत दत्तात्रय, पाबळ, ता. शिरूर, जि. पुणे ||162
- 23) सेतुमाधवराव पगडी यांनी चालविलेली ग्रंथालय चळवळ
डॉ. शिल्पा शेते, पाबळ, ता. शिरूर, जि. पुणे ||168
- 24) "व्यावसायिक पर्यावरण आणि वाचन एक चिकित्सक अभ्यास"
प्रा. डॉ. गणेशकाद विजय विष्णु, जातेगाव बु.
ता. शिरूर, जि. पुणे. ||177

25) तंत्रज्ञान युगातील ग्रंथालयांचे आधुनिकीकरण आणि वाचन संस्कृतीचा विकास

प्रा. प्राची आर्ये - डफळ,

प्रा. श्री. सागर अंकुराव भोईटे, पुणे

||182

26) महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाच्या ग्रंथालयाचे आधुनिकीकरण आणि वाचन संस्कृतीचा विकास

प्रा. अतुल बापू देशमुख,

श्री. नितीन प्रकाश वाघमारे, राहुरी

||191

18

वाचनसंस्कृती विकासामध्ये पालकांची भूमिका:
'चिंटूचे ग्रंथालय' एक संकल्पना

प्रा. व्ही. ए. नाईकवाडी

ग्रंथपाल, बाबुरावजी भोलप महाविद्यालय, सांगवी, पुणे

प्रा. पी. व्ही. नाईकवाडी

ग्रंथपाल, शाहू मंदिर महाविद्यालय, पर्वती, पुणे

प्रस्तावना

लहान मुलं म्हणजे 'मातीचा गोळा' जसा आकार घाल तशी ती घडतात. वाचन, श्रवण, निरीक्षण व लेखन अशा विविध माध्यमातून मुले शिकत असतात. यापैकी 'वाचन' मुलांच्या जडण-घडणीतील महत्त्वाचा टप्पा असतो. 'मुलांना वाचून दाखवा आणि त्यांचं आयुष्य घडवा' जिम ट्रीलिज यांचे जगभरात गाजलेल्या पुस्तकाचा अनुवाद डॉ. राजेंद्र कुंभार यांनी केला आहे. मुलांचे वाचनकौशल्य विकसित करण्याचे समग्र तंत्र, त्यामागचे शास्त्रीय संशोधन याविषयी पालकांना, शिक्षकांना सहजसोप्या शब्दात ओळख हे पुस्तक करून देते. या पुस्तकात 'वाचन' आणि 'श्रवण' हे ज्ञान संपादनाचे दोन महत्त्वाचे मार्ग असा उल्लेख आहे. मुले लहान असताना स्वतः वाचू शकत नाहीत परंतु ती ऐकू शकतात. किंबहुना त्यांची या काळातली श्रवणशक्ती व ग्रहणशक्ती अतिशय तल्लख असते. अगदी